

Høringsdokument - forslag om opprettelse av Saltstraumen marine verneområde

Bakgrunn

Forslag om vern av Saltstraumen er et ledd i arbeidet med å verne et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. Saltstraumen er ett av tre prioriterte forslag som sendes ut på høring samtidig, med sikte på å opprette de første marine verneområdene etter naturmangfoldloven § 39.

Saltstraumen er også ett av 36 kandidatområder for marint vern som ble utpekt i tilrådnings fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Miljøverndepartementet i samråd med Fiskeri- og kystdepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Ved utvelgelse ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier, og Saltstraumen ble plassert i kategori 2 – Strømrrike områder.

Melding om oppstart av planarbeidet ble i 2009 kunngjort og sendt ut på en bred innspillsrunde til grunneiere, lokale, regionale og sentrale etater og organisasjoner. I meldingen ble bl.a. mulige restriksjoner skissert med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg. Det er tatt utgangspunkt i oppstartsmeldingen og innspill til denne.

Nærmere om området

Forslaget til marint verneområde omfatter et område på ca. 19 km² og som i sin helhet ligger i Bodø kommune i Nordland fylke.

Saltstraumen forbinder Skjerstadvfjorden innenfor med Saltenfjorden utenfor og regnes som verdens sterkeste tidevannsstrøm. Bassenget i Skjerstadvfjorden er svært dypt (527 m) og har et høyt oksygeninnhold i hele vannsøylen pga. god vannutskiftning gjennom Saltstraumen. Saltstraumen har et terskeldyp på 26 m og munningsbredde på 255 m i overflaten. Demningen gjennom Saltstraumen gjør at forskjellen mellom flo og fjære i Skjerstadvfjorden er under 70 % av hva den er utenfor terskelen. Det er beregnet at 3 500 m³ vann strømmer over terskelen hvert sekund i gjennomsnitt. Maksimal vannhastighet er målt til 20 knop / 37 km/t.

I tillegg til hovedstrømmen gjennom Saltstraumen er det også forbindelse ut fra Skjerstadvfjorden gjennom Indre Sundan og Sundstraumen i sørvest og den grunne Godøystraumen i nordøst. Berggrunnen på nordsida av Sundstraumen består av kalkspatmarmor. Kalkfuruslogen utgjør et særpreget og karakteristisk landskapselement på begge sider av Indre Sundan og Sundstraumområdet. Dette er en av de største gjenværende utforminger av lite påvirket kalkfuruskog. Sundstraumljan naturreservat ligger i ei sørvendt li på nordsida av Sundstraumen, og grenser til det marine verneforslaget.

Den sterke strømmen vanskeliggjør undersøkelser og til tross for områdets spesielle egenskaper er ikke det marine biologiske mangfoldet i selve straumen særlig godt

undersøkt eller dokumentert. Basert på tilfeldige observasjoner og foto fra dykkere, samt materiale innsamlet til undervisning er det laget en oversikt over arter som forekommer her. Denne inkluderer en lang rekke arter, bl.a. sjøbusk, sjøtre, dødmannshånd, brødsvamp, sjøliljer samt mange skjell, snegler, krepsdyr, mosdyr, sekkedyr, sjøstjerner, slangestjerner, børstemark, fisk, m.m. Saltstraumen er meget fiskerik og er kjent for store individer. Verdens største sei tatt på stang er fisket her.

Det foreslåtte verneområdet er vist på vedlagte kart. Strandsonen i Saltstraumen er en viktig del av verneformålet, og det foreslås at grensen trekkes opp mot land slik at det omfatter tidevannssonen opp til midlere høyvann (normal flo). Dette medfører at området vil berøre privat grunn.

Området er nærmere beskrevet i oppstartsmeldingen for Saltstraumen.

Brukerinteresser

Området har begrenset betydning for kommersielt fiske. Næringsfiske med garn etter sei, torsk, kveite, uer og breiflabb foregår på fem felt innenfor området til ulike tider på året. Et reketrålfelt berører den vestlige og nordlige del av utredningsområdet. I tillegg er det et betydelig fritidsfiske med stang og snøre. Det legges ikke opp til regulering av fiskeriaktivitet. Forslaget vil derfor ikke ha konsekvenser for fiskeriaktivitet.

Potensialet for akvakultur i området er begrenset, både for dyrking av skalldyr og matfiskoppdrett. Årsakene er veterinære avstandskrav, ferdsel (avstand til hvit sektor mot fyrlykt) og eksponeringsgrad i området. Hvorvidt vern vil medføre konsekvenser for ev. fremtidig oppdrett, vil avhenge av konkrete vurderinger av om slik aktivitet er forenlig med verneformålet.

Området er et meget viktig friluftsområde og tre statlig sikrede friluftsområder ligger ved Saltstraumen. Normal friluftaktivitet vil ikke være i strid med verneformålet, og forskriftsforslaget vil derfor ikke ha konsekvenser for slik aktivitet. Forskriftsforslaget åpner for at tilretteleggingstiltak for friluftsliv kan tillates etter søknad. Området er også viktig for reiselivet. Så lenge slik aktivitet ikke medfører fysiske inngrep i det marine miljøet, vil det ikke være i strid med verneformålet.

Området har betydning for forskning og undervisning. Forslaget tilrettelegger nettopp for forskningsaktivitet, bl.a. ved at området er ment å skulle tjene som et referanseområde for forskning og overvåking.

Brukerinteresser er nærmere omtalt i oppstartsmeldingen for Saltstraumen og i oppsummeringen av innspill til meldingen.

Nærmere om forslag til forskrift

§ 1: Beskriver formålet med vernet. Saltstraumen regnes som verdens sterkeste tidevannsstrøm. Området har et rikt dyreliv, herunder fastsittende former som sjøanemoner, skjell, svamper og koraller. Området har stor naturvitenskapelig interesse. Verneformålet knytter seg til sjøbunnen.

§ 2: Gir opplysninger om eiendomsforhold, området størrelse og avgrensning, samt kart.

§ 3: Angir hvilke vernebestemmelser (restriksjoner) som gjelder i området. Bestemmelsene omfatter vern av vegetasjon og dyreliv mot skade og ødeleggelse, samt vern av området mot tiltak som kan endre naturmiljøet.

§ 4: Angir generelle unntak fra vernebestemmelsene, dvs. tiltak/aktiviteter som er tillatt uten at det er nødvendig å søke om tillatelse. Dette omfatter bl.a. fiske og annen høsting, fangst, jakt, vedlikehold, ferdsel med båt eller andre fartøyer, herunder oppankring for å fortøye mot land og drift av eksisterende anlegg og innretninger samt oppgradering/fornyelse av sjøkabler når det ikke forutsettes vesentlige endringer i forhold til verneformålet.

§ 5: Angir tiltak/aktiviteter som kan tillates etter søknad. Dette omfatter innretninger for navigasjonsveiledning og legging av kabler og rørledninger, oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4, tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene inkl. vannutskiftning og strømforhold nevneverdig, vedlikeholdsmudring samt mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier.

§ 6: Inneholder generelle dispensasjonsbestemmelser. Disse bestemmelsene inngår i naturmangfoldloven § 48, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 7: Omhandler iverksetting av tiltak for å opprettholde eller oppnå ønsket tilstand som er formålet. Hjemmel til å foreta skjøtselstiltak inngår i naturmangfoldloven § 47, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 8: Gir bestemmelser om utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet.

§ 9: Gir bestemmelse om fastsettelse av forvaltningsmyndighet.

§ 10: Gir bestemmelse om at det kan opprettes rådgivende utvalg for området.

§ 11: Angir tidspunkt for ikrafttredelse av forskriften.

Økonomiske og administrative konsekvenser

DN har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene.

Kostnader i forbindelse med merking av grenser, oppsyn m.m. blir dekket innenfor de ordinære budsjettpostene.

En forvaltningsplan for områdene må ferdigstilles snarest mulig etter vernevedtak.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, forutsettes dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 32. Utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

Forslag til forskrift om vern av Saltstraumen marine verneområde i Bodø kommune i Nordland fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 39 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med Saltstraumen marine verneområde er å ta vare på et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur, representerer bestemte typer natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåking.

Saltstraumen regnes som verdens sterkeste tidevannsstrøm. I tillegg til hovedstrømmen gjennom Saltstraumen, er det også forbindelse ut fra Skjerstadvfjorden gjennom Indre Sundan og Sundstraumen i sørvest og den grunne Godøyastraumen i nordøst. Området har et rikt dyreliv, herunder fastsittende former som sjøanemoner, skjell, svamper og koraller. De spesielle strømforholdene er bestemt av de geologiske strukturene, og har stor betydning for plante- og dyrelivet i området.

Verneformålet knytter seg til sjøbunnen.

§ 2 Geografisk avgrensning

Det marine verneområdet berører følgende gnr/bnr:
..... i Bodø kommune:

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 19 km² (inkl. landareal i tidevannssonen opp til midlere høyvann (normal flo)). Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensene for det marine verneområdet går fram av kart i målestokkdatert Miljøverndepartementet Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares ikommune, hos Fylkesmannen ifylke, i Miljødirektoratet og i Miljøverndepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I det marine verneområdet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne vegetasjon fra verneområdet. Planting av vegetasjon er forbudt.
2. Dyrelivet i sjø er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer er forbudt.
3. Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. etablering av ulike typer anlegg (herunder akvakulturanlegg), utfylling, byggevirkksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte

forurensningstilførsler (herunder utføring av kloakk), mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring, utslipp av kjølevann fra land og oppankring. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
2. Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven og annet gjeldende lovverk, med unntak for høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
3. Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
4. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
5. Ferdsel med båt eller andre fartøyer, herunder oppankring mot land.
6. Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
7. Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
8. Drift og vedlikehold av eksisterende kloakkanlegg.
9. Drift og vedlikehold av andre eksisterende anlegg og innretninger, herunder kaianlegg, flytebrygger, båtstøer, båtutlegg og fortøyninger.
10. Oppgradering/fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

§ 5 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs
2. Legging av kabler og rørledninger i utvalgte korridorer med skånsomme metoder.
3. Oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4.
4. Tilretteleggingstiltak for friluftsliv.
5. Tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene inkl. vannutskiftning og strømforhold nevneverdig, herunder bl.a. flytebrygger og fortøyninger.
6. Vedlikeholdsmudring.
7. Mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier.
8. Restaurering og gjenoppbygging av kulturminner.

§ 6 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8 Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9 Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

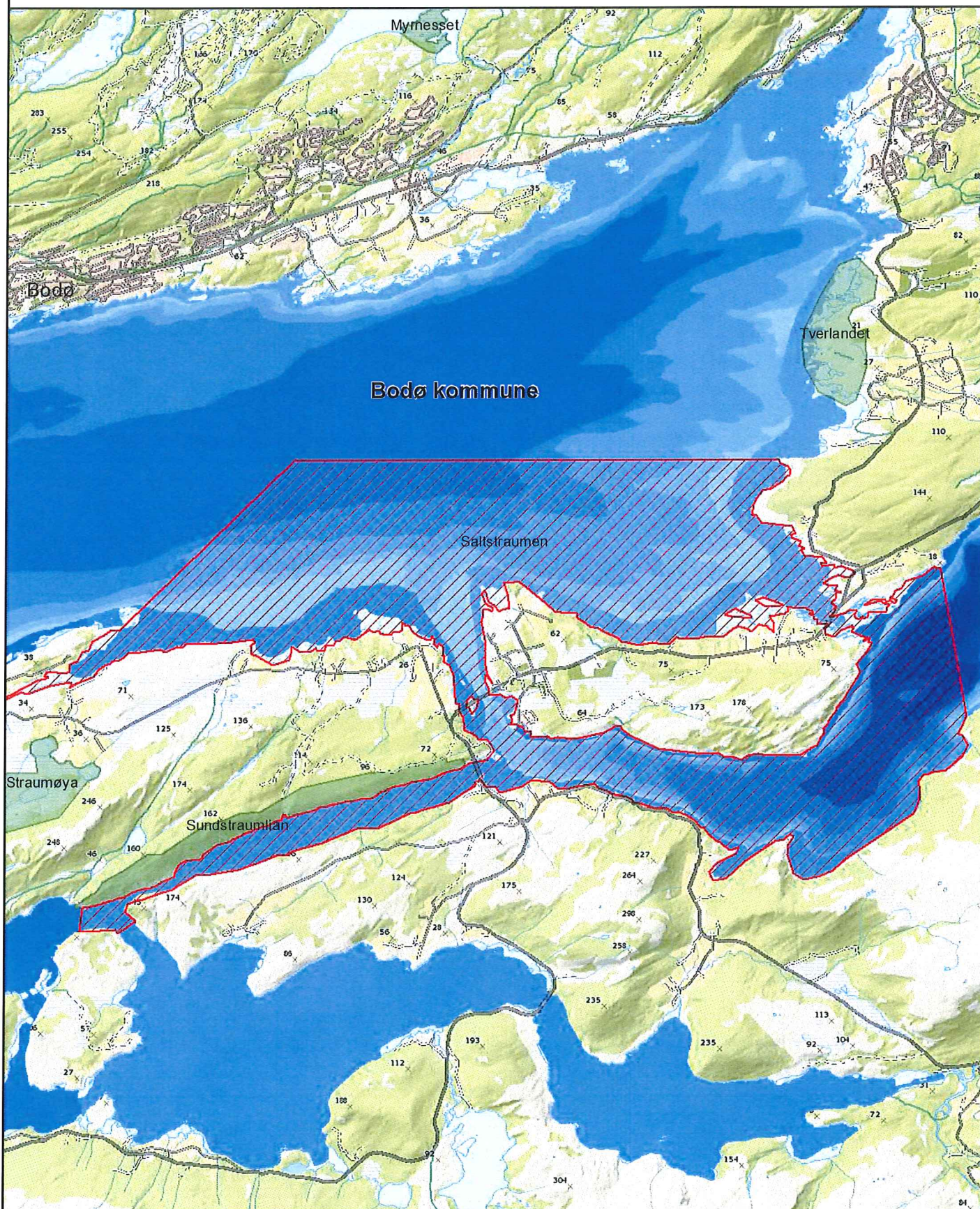
§10 Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11 Ikrafttredelse

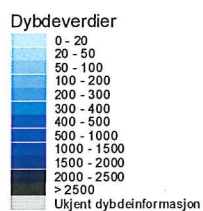
Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag om avgrensning av Saltstraumen marine verneområde (Nordland)

Tegnforklaring

- Foreslått avgrensning *
- Eksisterende naturvernområder

* For nærmere beskrivelse av avgrensning mot land vises det til høringsdokument